

روزنامه خراسان شمالی روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی خراسان شمالی یکشنبه ۲۴ تیر ۱۴۰۳ ۸ مهر ۱۴۴۶ - شماره ۴۱۱۱	صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری خراسان مدیرعامل و مدیر مسئول: حسین سعدی دفتر مرکزی: مشهد، بلوار شهید سادای(سازمان آب) پست: ۲۰۰۰۹۹۹ - چاپ: شهر چاپ خراسان	آدرس: بخنود، خیابان امام خمینی(ره)، بین میدان فردوسی و ماحر، جنب درمانگاه خاتم الانبیا(ع) تلفن: ۰۵۱-۳۷۶۳۲۰۰۰ تلفن اشتراک: ۳۲۳۹۹۶۲ دفتر مرکزی پدیرش اکهی: ۳۲۳۹۹۶۴	صندوق پستی: ۹۱۷۳۵-۵۱۱ تلفن: ۰۵۱-۳۷۶۳۲۰۰۰ نمبر دبیر خانه: ۰۵۱-۳۷۶۳۲۳۹۵ پست: ۲۰۰۰۹۹۹ - چاپ: شهر چاپ خراسان

سینما و تلویزیون

نگاهی به ۴ فیلم و سریال مهم درباره محرم

گروه سینما و تلویزیون - طی سال های گذشته، تلویزیون سریال های متنوعی با مضمون ماه محرم تولید کرده که هر ساله تعدادی از آن ها را روانه آنتن می کند. به گفته کارشناسان، در میان همه این آثار دو سریال «مختارنامه» و «شب دهم» به لحاظ اثرگذاری و کیفیت هنری در جایگاه بالاتری نسبت به بقیه آثار قرار می گیرند. در ماه های محرم و صفر، همچون ماه رمضان، تلویزیون ویژه برنامه های مناسبیتی مختلفی را روی آنتن می فرستد که در یک دسته بندی کلی می توان این برنامه ها را به دو گروه کارهای نمایشی و غیر نمایشی تقسیم کرد. در گروه کارهای غیرنمایشی می توان به پخش مراسم مداحی، سخنرانی، عزاداری، میزگردهای کارشناسی، برنامه های ترکیبی و مستندهای عاشورایی اشاره کرد که هر ساله از تلویزیون پخش می

«روز واقعه» و «مختارنامه»

معروف ترین و مهم ترین فیلمی که تا کنون درباره واقعه عاشورا ساخته و بارها از تلویزیون پخش شده «روز واقعه» است. این فیلم بارها از شبکه های مختلف روی آنتن رفته و می توان گفت فیلمی است که بیشترین تعداد نمایش از سیما را داشته است. ویژگی دیگر فیلم این است که به طور مستقیم به اتفاقات روز عاشورا می پردازد. در چند سال اخیر سریال «مختارنامه» نیز وضعیتی شبیه به «روز واقعه» پیدا کرده است و هر سال در قالب قسمت های مجزا یا تله فیلم های دنباله دار در جدول پخش گنجانده می شود. اگر بخواهیم آثار نمایشی مرتبط با عاشورا را به لحاظ جذابیت و ساختار هنرمندانه شان ردیف کنیم مسلما دو اثر مورد اشاره در صدر جدول قرار می گیرند. داستان مختارنامه این گونه بود که همزمان با دعوت مردم کوفه از «امام حسین(ع)»، مختار، و مردم قبیله اش به طرقداری از امام، حرکت خود را آغاز می کنند اما عبیدا... بن زیاد، مختار را دستگیر و روانه زندان می کند. به این ترتیب، وی در روز عاشورا در زندان است. بعد از آزادی از زندان، با شعار «یا للثارات الحسنی» به خونخواهی «امام حسین(ع)» قیام می کند. «داوود میرباقری» با تکیه بر این اتفاق پرفراز و نشیب، سریالی با عنوان «مختارنامه» را تولید کرد که موجب آشنایی مردم با جنبه های جدیدی از واقعه عاشورا شد. علاوه بر این مردم به واسطه این سریال، شخصیت های جدیدی همچون ناریه (نسرین مقانلو)، عمره (فریبا کوثری)، بن کامل (عنایت شفیع) و کیان(رضا رویگری) را شناختند و به درکی تازه از قیام عظیم کربلا رسیدند.

«مختارنامه» و نمادپردازی هایش

وجه متمایز کننده «مختارنامه» نسبت به دیگر سریال های مناسبیتی بهره گیری اش از شخصیت های باور پذیر و همچنین دیالوگ های شاعرانه بود. «میرباقری» که در نمادپردازی نیز تبحر ویژه ای دارد در جای جای سریال اش از این شرگرد استفاده کرده است. نگاه نمداین به سریال «مختارنامه»، جذابیت تماشای آن را دوچندان می کند. نقطه قوت فیلمنامه مختارنامه این است که نمادهایش به جریان روایت و داستان گویی لطمه ای نمی زنند. کارگردان هایی که از استعاره در فیلمنامه هایشان بهره می برند گاه آن قدر درگیر لایه های زیرین اثر می شوند که مسائل اساسی تر و کلی تر فیلمنامه را فراموش می کنند. نتیجه این روند گاه روایتی می شود که مخاطب برای فهمیدنش باید گمانه زنی کند و دست به کشف و شهود بزند! اما روایت «مختارنامه» حتی بدون توجه به این نمادها نیز گویا و قابل فهم است. نمادها در آثاری قابل پیگیری هستند که محتوای اثر از عمق و غنای کافی برخوردار باشد. نمادهای مناسب ابتدا در لایه های بیرونی اثر خودشان را به نمایش می گذارند سپس معنایی عمیق تر را به ذهن متبادر می سازند. هنگامی که مسلم بن عقیل در آخرین لحظات زندگی اش تقاضای آب می کند، در هیاهوی میدان نبرد، زنی غریبه برایش جرهه ای آب فراهم می سازد. اما چهمنیان کاسه آب را می شکندند تا مسلم با لب تشنه جان به جان آفرین تسلیم کند. لب تشنگی مسلم، اشاره دارد به حماسه ای که چند روز بعد قرار است در کربلا رخ دهد. در یکی از سکانس ها می بینیم که زخم پای عبیدا... بن زیاد امانش را بریده است. بوی متعفن چرک تمام اطرافیان را آزار می دهد. خودش را خودش بدش می آید. او پای در مسیری گذاشته که آخرش به خفت و ذلت ختم می شود. انگار که بوی تعفن جنایات حاکم کوفه، همه دنیا را فرا گرفته است.

نماهایی که در این قسمت از سریال «مختارنامه» دیدیم، نشان از یک جراحی ساده نداشت. آن نماها و آن دیالوگ ها به شکل استعاری اشاره به موقعیت تراژیک شخصیتی داشت که دستش به خون پاک ترین انسان های زمین آلوده شده بود. رد پای این اشاره ها و نمادها را می توان در دیگر قسمت های مختارنامه هم دید.

سخت ترین پلان «مختارنامه»

تمام مشغول راز و نیاز با پروردگار خود هستند. صدای اسب های سپاه دشمن هم نمی تواند این آرامش را خدشه دار کند. زهیر بن القین و همزمانش در حاشیه نماز جماعت ایستاده اند تا اجازه ندهند تیرهای جفا به مردان و زنان در حال نماز برسد. سیر فلزی زهیر توانایی مقاومت در برابر رگبار تیرها را ندارد. او سینه را سپر می کند و سد راه هجوم دشمن می شود. نمازگزاران تا شهادت چند گام فاصله دارند. کارگردان مجموعه تلویزیونی «مختارنامه» در این رابطه توضیح داده است: سخت ترین پلان «مختارنامه»، واقعه کربلا به خصوص نماز ظهر عاشورا و همچنین زمانی است که حضرت ابوالفضل(ع) لب رودخانه علقمه می آید. هر وقت به پلان کربلا فکر می کردم، دوست نداشتم آن را بگیرم و فکر می کردم که هنوز آماده نیستم. «داوود میرباقری» در گفت و گوی ویژه خبری شبکه دو سیما درباره انتخاب شخصیت مختار برای ساخت سریال افزوده است: انتخاب مختارنامه با من نبود و من خود را برای تولید سریال سلمان فارسی آماده می کردم که از سوی تلویزیون ساخت این سریال به من پیشنهاد شد. به همین منظور مدتی برای پژوهش روی شخصیت مختار وقت خواستم و در طول پژوهش به شخصیت مختار گره خوردم و مختار مثل یک طوفان ما را با خود برد و هشت سال درگیر کرد. محمود اردلان، بازیگر نقش «زهیر بن قین» نیز در سریال «مختارنامه» درباره این سکانس ماندگار گفته است: برای ضبط سکانس هایی که مربوط به ظهر عاشورا بود آب نخوردم که خشکی لب ها و دهانم واقعی باشد و با این که در بیابان بودیم و کار خیلی سخت بود این کار را کردم.

«شب دهم» به کارگردانی «حسن فتحی» را می توان نقطه آغازی در مسیر ساخت سریال های عاشورایی پرمخاطب دانست. سال ۱۳۸۰ دست اندرکاران تلویزیون تصمیم گرفتند با توجه به همزمان شدن دو مناسبت نوروز و محرم، سریالی پرمخاطب را در نخستین روزهای بهار پخش کنند. حسن فتحی برای عملی کردن این تصمیم سنگ تمام گذاشت و سریالی را کارگردانی کرد که از ساختار و محتوایی تاثیرگذار و هنرمندانه بهره می برد. پس از این سریال ساخت کارهایی با محتوای فرهنگ عاشورایی به طور جدی در دستور کار مدیران و تهیه کنندگان تلویزیون قرار گرفت. در هر یک از این آثار، کارگردان ها قهرمانانشان را در دوره های مختلف زمانی قرار دادند و نسبت این شخصیت ها را با حادثه عاشورا جست و جو کردند. در شب دهم، حسن فتحی سراغ دوره رضاخان رفت و در سریال «آخرین دعوت»، «حسین سهیلی زاده»، رفتار یک استاد دانشگاه امروزی را در دل حوادث عاشورا بررسی کرد. سریال «پریدخت» «سامان مقدم» نیز داستانش را در دوره زمانی حکومت پهلوی اول و دوم به تصویر کشید. قصد هیچ یک از این سریال ها به تصویر کشیدن حوادث تاریخی قیام عاشورا نبود. بلکه همگی در پی نشان دادن تاثیر شور حسینی و باورهای عاشورایی بر ابعاد مختلف زندگی شخصیت هایشان بودند. در کارنامه کارهای نمایشی تلویزیون علاوه بر سریال های «پریدخت»، «آخرین دعوت»، «شب دهم»، «سفر سبز»، «باران عشق» و «اروزهای اعتراض» تله فیلم های زیادی نیز با موضوع حماسه عاشورا ثبت شده است. نیاز آنتن به پخش کارهای نمایشی در مناسبت های محرم و اربعین دست اندرکاران تلویزیون را بر آن داشت برنامه های مناسبی برای این ایام تدارک ببینند. تکیه بر خورشید»، «روشنی صبحدم»، «صلاه ظهر»، «سایه بر خورشید»، «راه»، «فرمانده» و «مقصد» از جمله فیلم های تلویزیونی است که با محوریت عاشورا ساخته شده است.

«پریدخت»

سریال «پریدخت» ۱۷ سال پیش همزمان با ایام محرم از تلویزیون پخش شد. «پریدخت» را می توان در ژانر تاریخی و مذهبی دسته بندی کرد چرا که هم به وقایع و شخصیت های تاریخی می پرداخت و هم اعتقادات مذهبی مردم آن روزگار را در برخورد با حوادثی همچون مسئله کشف حجاب و فاجعه مسجد گوهرشاد مشهد نشان می داد. آن ها که پریدخت را دیده اند قصه آن را به خوبی به یاد می آورند.

پریدخت، دختر حاج میرزا یکی از سرشناسان مؤمن شهر است و در سال ۱۳۱۴ که از او خواستگاری می شود، او باید یکی از دو خواستگارش را انتخاب کند. پدر پریدخت یکی از دوستان اران حضرت امام حسین(ع) بود و پریدخت خاطرات باشکوهی از مراسم عزاداری تاسوعا و عاشورا داشت. او که زنی مظلوم و رنج دیده بود، مفاهیم عاشورایی را به خوبی درک کرده بود. به همین دلیل دوست داشت فرزندانش در مقابل ظلم بایستند و در فرو ریختن بنای ظلم دستگاه ستمشاهی سهیم باشند.

نقطه قوت سریال، حضور ستارگان فراوانی بود که بیشترشان از دنیای سینما به تلویزیون آمده بودند و برای اولین بار با یکدیگر هم بازی شده بودند. «علی مصفا» (نادر)، «لیلا حاتمی»(پریدخت)، «کامیوز دیرباز»(نصرت) و «داریوش ارجمند»(پهلوان) بازیگرانی بودند که در موفقیت این سریال نقش زیادی داشتند.

نمای نزدیک

برنامه های شبکه افق در ماه محرم

شبکه افق سیما برنامه های مناسبیتی مختلفی به مناسبت سوگواری سالار شهیدان همزمان با ایام تاسوعا و عاشورا تدارک دیده است. به گزارش روابط عمومی رسانه ملی، ویژه برنامه مناسبتی «راز» در ایام محرم ۱۴۰۳ این هفته مصادف با محرم هر شب ساعت ۲۲ روی آنتن افق سیما می رود. علاقه مندان می توانند تکرار این برنامه را روز بعد ساعت ۱۴:۳۰ از قاب افق سیما تماشا کنند.

برنامه «دل نوا» از دیگر برنامه های محرمی شبکه افق است که به صورت زنده از یکشنبه ساعت ۲۳:۴۰ با موضوع پخش نماهنگ و مداحی مذهبی روی آنتن این شبکه می رود. محمدعلی محمددوست، تهیه کننده برنامه «دل نوا» در خصوص جزئیات تولید این برنامه می گوید: «دل نوا» برنامه ای برای پخش نواهای مذهبی و مداحی است؛ مثل برنامه های مشابه که ترانه درخواستی داشتند. در واقع نماهنگ های مذهبی، انقلابی، مداحی، ایرانی و خارجی پخش می کنیم.

موسیقی یکی از علاقه مندی های افراد مختلف است اما برخی افراد، هر نوع موسیقی را گوش نمی کنند و نواهای مذهبی برایشان جذاب تر است. به همین دلیل، به نظرمان آمد که جای یک برنامه موسیقایی با تم مذهبی در تلویزیون خالی است که حالا با دل نوا سراغ آن رفتیم. مجموعه تلویزیونی ایرانی «نجلا» به کارگردانی خیرا... تقیانی پور، تهیه کنندگی سعید سعدی و نویسندگی حمزه به مناسبت فرا رسیدن ماه محرم شنبه تا چهارشنبه حوالی ساعت ۲۳ از قاب شبکه افق پخش می شود. در ادامه مستند «خانه های نورانی» به روضه های خانگی با قدمت و سابقه طولانی می پردازد که توسط پیرغلامان اداره می شود. علاقه مندان می توانند این مجموعه مستند را شنبه تا پنج شنبه حوالی ساعت ۳۰ دقیقه بامداد و ۱۳ تماشا کنند.

مجموعه نمایشی «کاتب اعظم» به نویسندگی و کارگردانی هنری مهدی غفوری و کارگردانی تلویزیونی علی عبادی، با اقتباسی از کتاب «اعترافات کاتب کشته شده» نوشته ساسان ناطق، اتفاقات شب تا عصر عاشورا را از خیمه دشمن روایت می کند. امین زندگانی، سیامک صفری، نادر فلاح، نازنین فراهانی، فاطمه گودرزی، حدیث میرامینی، خسرو شeraز، امین میری، امیرحسین هاشمی، امیر شهرابی، محسن علیخانی، محمدمحسن شفیع، آرش رحیمی، محمدرضا تاجیک، امیر تکفلاح و وحیدرضا قناعتیان در «کاتب اعظم» ایفای نقش می کنند. علاقه مندان می توانند این مجموعه نمایشی را دوشنبه و سه شنبه مورخ ۲۵ و ۲۶ تیرماه مصادف با تاسوعا و عاشورای حسینی ساعت ۱۷ از قاب افق سیما به تماشا بنشینند.